

ประโยค ป.ธ. ๗
แปล มครเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

---

๑. อถ ภควา ตถา กาทุกาโม เถรึ อญโยเซนุโต เตนหิ อานนุทาติ อาทิมหาฯ ตตถ เวสาลี อุนิสฺสายาติ เวสาลี อุนิสฺสาย สมนฺตา คาวุเตปิ อจฺจโยเซนเปิ ยาวติกา วิหรนฺติ เต สพฺเพ สนฺนิปาเตหิตี อตุโถฯ สพฺเพ อุปฺภูจฺจานสาลาหิ สนฺนิปาเตตฺวาติ อตฺตนา กนฺตุํ ยุตฺตญฺจานํ สยิ กนฺตฺวา อณฺตตถ ทหรภิกฺขุํ ปหิณฺตีวา มฺหุตฺเตเนว อนวเสเส ภิกฺขุ อุปฺภูจฺจานสาลาหิ สมฺมูหิ กตฺวาฯ ยสฺสีทานิ ฆนฺเต ภควา กาลิ มณฺยตีติ เอตถ อยมฺชิปฺปาโย ภควา ภิกฺขุสงฺโฆ สนฺนิปฺตีโต เอส กาโล ภิกฺขุณิ ฆมฺมกถิ กาคู อนุสฺสาสนี ทาคู อิทานิ ยสฺส ตฺมฺเห กาลิ ฆานาถ ตํ กตฺตพฺพนฺติฯ

อถโข ภควาฯเปฯ ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อยมฺปิ โข ภิกฺขเวติ อามนฺเตตฺวา จ ปน ภิกฺขุณิ อรหตฺตปฺปตฺติยา ปุพฺเพ อัจฺจิจิตอสฺสภกฺกมฺมญฺจานโต อณฺถํ ปรียายิ อัจฺจิกฺขนฺโต อานาปานสฺสตีสมาริตี อาหฯ อิทานิ ยสฺมา ภควตา ภิกฺขุณิ สนฺตปฺปณฺตีตฺกมฺมญฺจานทสฺสนตฺถเมว อยิ ปาลี วุตฺตา ตสฺมา อปริหาเปตฺวา อตุโถยฺชนากฺกมํ เอตถ วณฺณนํ กริสฺสามิฯ ตตฺร อยมฺปิ โข ภิกฺขเวติ อิมสฺส ตาว ปทสฺส อยิ โยชนา ภิกฺขเว น เกวลฺลิสฺสภกฺกาวนาเยว กิลสฺปฺพานาย สํวตฺตติ อปิจ อยมฺปิ โข อานาปานสฺสตีสมาริฯเปฯ วุปลเมตีติฯ อยิ ปเนตถ อตุถวณฺณนาฯ อานาปานสฺสตีติ อสฺสาสปฺปสฺสาสปริกฺคาหิกา สติฯ

๒. วุตฺตํ เหนฺติ ปฏิสฺมภิกฺขาหิ อานนฺติ อสฺสาโส โน ปสฺสาโส ปานนฺติ ปสฺสาโส โน อสฺสาโส อสฺสาสวเสน อุปฺภูจฺจานํ สติ ปสฺสาสวเสน อุปฺภูจฺจานํ สติ โย อสฺสสตี ตสฺส อุปฺภูจฺจาติ โย ปสฺสสตี ตสฺส อุปฺภูจฺจาตีติฯ สมาริตี ตาย อานาปานปริกฺคาหิกาย สติยา สทฺธิ อุปฺปนฺนา จิตฺเตกคฺคตาฯ สมาริสีเสน จายิ เทสนา น สติสีเสนฯ ตสฺมา

อานาปานสูตติยา ชุตโต สมาธิ อานาปานสูตติยัม วา สมาธิ อานา-
 ปานสูตติสมาธิติ เอวมตฺถ อตฺถโถ เวทิตพฺโพ ฯ ภาวิตติ อุปฺปาติโต
 วฑฺฒิตโต วา ฯ พหุลิกโตติ ปฺนปฺปฺนํ กโต ฯ สนฺโต เจว ปณฺีโต จาติ
 สนฺโต เจว ปณฺีโต เจว ฯ อุกฺขตฺถ เอวสทฺเทน นิชฺโม เวทิตพฺโพ ฯ
 กิ วุตฺตํ โหติ ฯ อยํ หิ ยถา อสุภกมฺมฏฺฐานํ เกวลํ ปฏฺิวทฺวเสน
 สนฺตญฺจ ปณฺีตญฺจ โอปาริการมฺมณฺตฺตา ปน ปฏฺีกุสฺสารมฺมณฺตฺตา จ
 อารมฺมณฺวเสน เนว สนฺตํ น ปณฺีตํ น เอวํ เกนจิ ปรียาเยน อสนฺโต
 วา อปฺปณฺีโต วา อปิจ โข อารมฺมณฺสนฺตตฺตฺยาปี สนฺโต วุปรสนฺโต นิชฺพฺโต
 ปฏฺิวทฺสงฺขาตองฺกสนฺตตฺตฺยาปี อารมฺมณฺปฺปณฺีตตฺตฺยาปี ปณฺีโต อติตฺตฺติโก
 องฺคปฺปณฺีตตฺตฺยาปีติ ฯ เตน วุตฺตํ สนฺโต เจว ปณฺีโต จาติ ฯ อเสจนโก
 จ สฺโข จ วิหารโรติ เอตฺถ ปน นาสฺส เสจนนฺติ อเสจนโก อนาสิตฺตโก
 อพฺโพทิกณฺฺเณ เปฏฺากโก อาเวณฺิโก ฯ นตฺถิ เจตฺถ ปริกมฺเมน วา
 อฺปะจฺาเรน วา สนฺตฺตา ฯ อาทิมฺนสิการโต ปฏฺุติ อตฺตโน สภาเวเนว
 สนฺโต จ ปณฺีโต จาติ อตฺถโถ ฯ เกจิ ปน อเสจนโกติ อนาสิตฺตโก
 โอชฺวณฺโต สภาเวเนว มชฺุโรติ วทฺนฺติ ฯ เอวมยํ อเสจนโก จ
 อปฺปิตปฺปิตกฺขณฺเณ กายิกเจตฺตฺติกฺขณฺฺปฏิลาภาย สํวตฺตนโต สฺโข จ วิหารโรติ
 เวทิตพฺโพ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๗

แปล มครเป็นไทย

๑. ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ก็ทรงมีพระประสงค์จะกระทำอย่างนั้น เมื่อจะส่งพระเถระไป จึงทรงรับสั่งว่า เตนหิ อานนท ดังนี้เป็นต้น ฯ บรรดาบทเหล่านั้น สอนบทว่า เวสาลี อุปนิสฺสาย ความว่า ภิกษุทั้งหลาย ประมาณเท่าใดเข้าไปอาศัยเมืองไพศาลีอยู่ โดยรอบในที่คาจฺวตหนึ่งข้างครึ่งโยชน์บ้าง เจริญเสียดียงภิกษุเหล่านั้นทั้งหมดให้ประชุมกัน ฯ

หลายบทว่า สพุเพ อุปฺปฏฺฐานสาลายฺ สนนฺิปาเตตฺวา ความว่า สถานที่ที่ควรไปด้วยตนเอง พระอานนทเถระก็ไปเอง ในที่อื่นส่งภิกษุหนุ่มไปเพียงครูเดียวเท่านั้น ก็จัดภิกษุทั้งหลายให้ประชุมกันไม่ให้เหลือที่อุปฺปฏฺฐานสาลา ฯ ในคำว่า ยสฺสุติทานิ ฆนฺเต ภควา กาลํ มนฺยุตฺติ นี้มีอธิบายดังนี้ว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ภิกษุสงฆ์ประชุมกันแล้ว นี่เป็นกาลเพื่อทรงทำกรรมกาเพื่อประทานพระอนุศาสน์แก่ภิกษุทั้งหลาย ขอพระองค์ทรงทราบกาลแห่งกิจที่ควรกระทำในบัดนี้เถิด ฯ

ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้า ฯ๗๗ ตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายมาว่า อยมฺปิ โข ภิกฺขเว ดังนี้ ก็แล ครั้นตรัสเรียกมาแล้ว เมื่อจะตรัสบอกปริยายอื่นจากอสุกกรรมฐานที่ตรัสบอกแล้วครั้งก่อน เพื่อบรรลुพระอรหัตแก่ภิกษุทั้งหลาย จึงตรัสว่า อานาปานสฺสตีสมานิ เป็นต้น ฯ บัดนี้ เพราะพระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสบาลีนี้ เพื่อทรงแสดงกรรมฐานที่สงบและประณีตจริงๆ แก่ภิกษุทั้งหลาย ฉะนั้น ในพระบาลีว่า อยมฺปิ โข ภิกฺขเว นี้ ข้าพเจ้าจักทำการพรรณนาตามลำดับอรรถโยชนา ไม่ให้ตกหล่นไป ฯ

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า อยมฺปิ โข ภิกฺขเว เป็นต้นนี้ มีโยชนาดังต่อไปนี้ก่อนว่า คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย อสุกภาวนาเท่านั้นจะเป็นไปเพื่อละกิเลสอย่างเดียวก็น่ามิได้ อีกอย่างหนึ่ง อานาปานสฺสตีสมานิเมันฺแด (ที่ภิกษุอบรมทำให้มากแล้วย่อมเป็นคุณสมบัติ ประณีต เยือกเย็น อยู่เป็นสุข และยังบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วๆ) ให้สงบ ฯ ก็ในคำว่า อานาปานสฺสตีสมานิ

เป็นต้นนี้ มีอรรถวรรณาดังต่อไปนี้ ๗ สติกำหนดลมหายใจเข้าและลมหายใจออก ชื่อว่า อานาปานัสสติ ๗

๒. สมจริงดังคำที่พระธรรมเสนาบดีสารีบุตรกล่าวไว้ในปฏิสัมภิทาว่า ลมหายใจเข้า ชื่อว่า อานะ ไม่ใช่ลมหายใจออก ลมหายใจออก ชื่อว่า ปานะ ไม่ใช่ลมหายใจเข้า การปรากฏด้วยอำนาจลมหายใจเข้า ชื่อว่า สติ การปรากฏด้วยอำนาจลมหายใจออก ชื่อว่า สติ ภิกษุใด หายใจเข้า สติย่อมปรากฏแก่ภิกษุนั้น ภิกษุใด หายใจออก สติย่อมปรากฏแก่ภิกษุนั้น ๗ ความที่จิตมีอารมณ์เดียวซึ่งเกิดขึ้นพร้อมกับสติที่กำหนดลมหายใจเข้าและหายใจออกนั้น ชื่อว่า สมาธิ ๗ ก็เทศานี้ ตรีสไว้ด้วยหัวข้อคือสมาธิ ไม่ใช่ตรีสด้วยหัวข้อคือสติ ๗ เพราะฉะนั้น ในบทว่า อานาปานัสสติสมาธิ นี้ พึงทราบใจความอย่างนี้ว่า สมาธิที่ประกอบด้วยอานาปานัสสติ หรือสมาธิในอานาปานัสสติ ชื่อว่าอานาปานัสสติสมาธิ ๗

บทว่า ภาวิต ความว่า ให้เกิดขึ้นแล้ว หรือให้เจริญแล้ว ๗ บทว่า พหุลีโกโต ความว่า ทำบ่อย ๆ ๗ สองบทว่า สนฺโต เจว ปณฺโฑ จ ความว่า เป็นคุณสมบัติจริงๆ เป็นคุณสมบัติจริงๆ ๗ ในบททั้งสอง พึงทราบความแน่นอนด้วย เอว ศัพท์ ๗ ท่านกล่าวอธิบายไว้อย่างไร ๗ ท่านกล่าวอธิบายไว้ว่า ก็สุกก็มีมาตรฐาน เป็นกัมมัฏฐานสงบและประณีต ด้วยอำนาจการแทงตลอดอย่างเดียว แต่ไม่สงบ ไม่ประณีต ด้วยอำนาจอารมณ์ เพราะมีอารมณ์หยาบ และเพราะมีอารมณ์ปฏิกูล ฉันทใด อานาปานัสสติสมาธินี้ เป็นคุณสมบัติไม่สงบ หรือไม่ประณีต โดยปริยายบางอย่าง ฉันทนั้น หามิได้ ที่แท้แล ชื่อว่า เป็นคุณสมบัติคือระงับ ดับสนิท เพราะมีอารมณ์สงบบ้าง เพราะมีองค์กล่าวคือปฏิเวธสงบบ้าง ชื่อว่า ประณีต คือทำความไม่อึด เพราะมีอารมณ์ประณีตบ้างเพราะมีองค์ประณีตบ้าง ๗ เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสว่า สนฺโต เจว ปณฺโฑ จ ๗ ก็ในคำว่า อเสจนโก จ สุโข จ วิหาโร นี้ มีวินิจฉัยดังนี้ เครื่องรดไม่มีแก่อานาปานัสสติสมาธินั้น เหตุนี้ อานาปานัสสติสมาธินั้น จึงชื่อว่า ไม่มีเครื่องรด (เขือกเขิน) คือ ไม่มีเครื่องรด ได้แก่ ไม่เจือปน คือ เฉพาะอย่าง

“ได้แก่ ไม่ทั่วไป ๆ หนึ่ง ในอานาปานัสสติสมาธินี้ ไม่มีภาวะเป็นคุณสมบัติ
โดยปริกรรมหรือโดยอุปจาร ๆ อธิบายว่า เป็นคุณสมบัติและประณีต โดยสภาพ
ของตนนั่นเอง จำเดิมแต่เริ่มมณฑิการ ๆ ฝ่ายอาจารย์บางพวกกล่าวว่า บทว่า
อเสจนโก ความว่า ไม่มีเครื่องรูด คือมีโอชะ ได้แก่มีสระอ้อย โดยภาวะของ
ตนนั้นเทียว ๆ โดยอรรถดั่งที่ได้กล่าวมาอย่างนี้ อานาปานัสสติสมาธินี้
พึงทราบว่ ไม่มีเครื่องรูด (เยือกเย็น) และอยู่เป็นสุข เพราะเป็นไปเพื่อให้ได้
กายิกสุขและเจตสิกสุข ในทุกขณะที่เข้าถึงแล้ว ๆ ๆ
